

הביקורת. גם נינה קציר היתה אשה מבוגרת. ומעולם לא ביקר איש את הופעתה החיצונית. אלא רק את התנהגותה ומעשיה. ואז הופיעה אופירה נבון. צעירה יפהפיה. שעמדה על כך שאין היא המיוזדה שהביא איתו בעלה לבית-הנשיא - כפי שהיא אוהבת להגדיר זאת - אלא אישיות בפני עצמה.

איזו חגיגה היא היוותה לגבי כמה עיתונאים. איך שהם מרוח על פניהם חיך ארסי. ליקקו את האצבעות. טבלו את העט ברעל והתחילו להרביץ בה! אין זה הוגן להגיד שלא לכל ההשמעות ולא לכל הביקורות היה בסיס. כמוכן שמה ושם נתנה אופירה נבון סיבה טובה מאוד למבקרים ולרכיאלים למיניהם. אבל הם הגזימו. כמה שהם הגזימו!

קל לי להבין מדוע יש עיתונאים שאינם סובלים את אופירה נבון. אך הם הצליחו אולי להשמיע על הקהל של הרצליה-פיתוח. לא יותר. כי אם להשתמש במילה הכוללנית "העם" הרי שהעם אוהב את אופירה נבון. ויכוחו אלפי מיכתבי ההערצה וההזדהות שהיא קיבלה אחרי "פרשת הכובע" הממורסמת ויכוחי האישי ברחוב הקורא לה בחביבה בשמה הפרטי. ויכוחו שיחות-הסאלון בליל שישי, אחרי שהיא הופיעה ב"שעה טובה".

כן. קל לי להבין מדוע יש עיתונאים שאינם אוהבים אותה. היא עושה הכל קצת יותר מדי. למשל, היא איחרה כ" 40 דקות לפגישה שקבעה איתי. יכולתי לכעוס מאוד. אני מכירה עיתונאים שהיו מאבדים את השליטה על עצמם בעיקבות איחור כזה. לעומת זאת, היא הקדישה לי שעות ארוכות, יומיים לפני שעזבה את בית-הנשיא. בין פגישה ופגישה. בין אריזה ואריזה. בין שלום לילדים שחזרו מבית-הספר ובין הוראות אחרונות למנהל התחזוקה של בית-הנשיא - שתפקידו לדאוג שהחבילות הארוזות יגיעו אל הבית הארעי בימין-משה. או אל המחסן בקריית-שאול. שם יאוחסנו עד שימצא למשפחת הנשיא-היוצא בית קבוע. מכיוון שהתארכו השעות והגיעה שעת ארוחת-צהריים, ללא כל טקסיות מיותרת היא הזמינה את ציון הצלם, ואותי לארוחת-צהריים. בזמן שאני טיפלתי ב"חרימה" שהכינה סול הטבחית המא-רוקאית של בית-הנשיא, החזיקה אופירה נבון את פינקס-הכתיבה שלי, המשמכה לספר לי על עצמה וכתבה את הדברים במקומי - בדיוק כפי שהייתי עושה אילו לא הייתי אוכלת.

יש עיתונאים שלא יאהבו זאת. יש עיתונאים הרוצים שאשת הנשיא שלהם תהיה "מורמת מעם", שלא תהיה כל-כך פשוטה. ש"תחזיק פאסון" ש"תשמור על

כסף הפסידה כשעבדה חניס-אין-כסף כרעיית נשיא-המדינה במשך חמש שנים. יש עיתונאים שלא יתלהבו מהעובדה שהיא טילפנה אל הרופאה האיטית שלה בשעת צהריים, כדי לוודא בדיוק איזו אסכולה בטכסס גורסת, כי מתח ולחצים מעודדים היווצרות סרטן. באמת - יגידו לך העיתונאים האלה - מה היא רוצה, למה היא צריכה להיתפס לקטנות! אבל אני שמעתי אותה, את רעיית הנשיא, מתנצלת שהיא יותר מפעם אחת על הטירחא שלה במטריחה את הרופאה האיטית שלה בשאלה

רעיית הנשיאים הקודמים היו

נשים קשישות שקיבלו פנסיה.

רחל ניאית בן-צבי קיבלה

פנסיה על משרתה הקודמת.

רחל כצנלסון הייתה עורכת

עיתון וקיבלה פנסיה. אני הייתי

היחידה שהייתי צעירה, ולא

היה לה פנסיה, אז יצאתי

קרחא מכאן ומכאן

הפשוטה הזו. ואני מכירה נשים שהן הרבה פחות מאשר רעיית נשיא, שהיו דורשות מהרופאה לענות על השאלה ללא כל התנצלות.

נכון, אופירה נבון לא תמיד ידעה להתנהג כרעיית נשיא. היא התנהגה כמו אופירה נבון. אך לדעתי, היא עשתה מעל ומעבר בתפקידה זה. אף אחד לא יכול להאשים אותה בכך שהיא בילתה במסיבות קוקטייל. היא הקימה קרנות, וירדה אל העם, דאגה לילדים מחוננים ולילדים נפגעים. לבד מאירוח היא עסקה גם בתלונות-הצניבור, ענתה למיכתבים, נמגשה עם אנשים. כשאני חושבת עליה, אני מביאה בחשבון, שהיא לא רק רעיית הנשיא. אלא קודם כל בן-אדם; בן אדם שבמשך השנים שבהן נשא בתפקידו חלה בסרטן. האם מישהו מאותם עתונאים שכתב על אופירה בארסיות כזו, חשב פעם מה זה לחלות בסרטן? האם מישהו מאותם שביקרו את

אופירה אורזת את הפצו מישפחת נבון לקראת ההעברה למה לי ביתי די לנו בדירה של חמישה חדרים, כמו שהיה לנו קודם...

קשה למצוא עכשיו דירה בשכירות. דירות לא מתפנות. יצחק הודיע רק לפני שלושה חודשים שהוא לא ממשיך, ועד אז לא חיפשנו. אז באמת זה קשה, כי צריך לארוז בגדים כשכיל תקופה קצרה, שהיא גם חורף וגם קיץ. את יתר החפצים

הפרטיים של רעיית הנשיא. מוגרט טרודו סיפקה את סקרנותו של העם הקנדי ופירסמה את זיכרונותיה. אופירה נבון רחוקה בשלב זה מלכאוב זיכרונות. בית-הנשיא מצא לנחוץ להתייחס אל פרשת היחסים של הזוג הראשון. הנשיא אמר לא מזמן לידיד קרוב שלו: היתה לנו בעיה קשה, אך נדמה לי שהתגברנו עליה. אופירה ממלאת מיה במים. מעבר לסקרנות האנושית והסקרנות העיתונאית, נדמה לי שטוב היא עושה. את חובתם לציבור הם מילאו, כאשר עמי גלוסקא, שלישי הצבאי של הנשיא, מסר הודעה לעיתונות. הסיפורים והרכילות המסתובבים בנושא יחסיהם האישיים של הגברת ומר נבון הם בהחלט תולדה טיבעית של הסקרנות העצומה שמגלים אנשים בבני-הזוג - אך הם אינם חייבים להגיב על כך.

אופירה ויצחק נבון עזבו את בית-הנשיא. במקומם יתגוררו במישכן נשיא-ישראל אורה וחיים הרצוג. נשיא חדש, מינהגים חדשים. יש להניח שאורה הרצוג תביא אתה סגנון אחר אל הבית, הצר - לדעתי - מלהכיל את תושביו החשובים מאוד. רעייתו ויצחק נבון עזבו את בית-הנשיא. כי פעם בעצב רב, אולי אפילו בעלבון, כי כשהיא עומדת בתור לסופרמרקט איש אינו מזהה אותה. גם באוטובוס לא זוכרים מיה. דבר אחד בטוח: לאופירה נבון זה לא יקרה. ולדעתי אנחנו עוד נתגעגע אליה.

- איך את מרגישה יומיים לפני שאת עוזבת את מישכן הנשיא?
- עייפה מאוד. אני נורא עסוקה. יש המון עבודה לפני שאנחנו עוזבים אל הדירה הזמנית בימין משה.
- איך קיבלתם את הבית הזה למגורים זמניים?

אדם שעמד מול המוות מתייחס לחיים אחרת מאשר אדם שאף פעם לא עבר את החוויה הזאת. זה, כמוכן, משנה אצלו את הערכים. מאז המחלה פיתאום צפו אצלי הדברים החשובים באמת ודברים פחות חשובים קיבלו את הכרופוציה נכונה

הבית שייך למכרים, מישפחת הוכהאור, שהם עולים מאנגליה. הם שמעו שאנחנו צריכים לעזוב את בית-הנשיא ושלא מצאנו דירה, אז הם אמרו: "למה שלא תגורו אצלנו עד שתסתדרו?" הלכנו לראות את הבית, נו, בימין-משה זה לא יכול להיות גרוע. זה קרוב לבית-הספר של הילדים. זה אמנם פיתרון זמני אבל אין ברירה. מאוד

מרוויינת נבון כמישכן הנשיא עבדתי חמש שנים. מה קיבלתי בתמורה? ביגוד וארוחות. ולזה נטפלו!

הבגדים שהיא לובשת, חשב פעם איך מרגישה אשה יפהפיה, ששוער ראשה נושר והיא נותרת קרחו! האם הבין מישהו מהם אשה כזאת, שבין טיפול כימוטראפי ובין טיפול במחטים רדיואקטיביים, כשהיא עייפה מאוד, מוטרדת מאוד ופחדת מאוד, צריכה לארח ולניגן את ישראל, וכדי להחזיר לעצמה משהו מהביטחון שלה, עליה לפנות לגורם חיצוני כמו מיה נוכרית ובגדים שייטבו את הופעתה!

דיסטאנס". אופירה לא עושה אף אחד מאלה, ואולי זו הבעיה שלה - הרצון להיות בסדר. בסדר מדי. במהלך השיחה שלנו היא מתרוצצת מחדר-הארוחים הצנוע אל לשכתה. כדי להוכיח לי במיטמכים שהיא דוברת אמת. היא מזעיקה אחת משלוש מזכירותיה, ציונה, גרייס ומזל, כדי שיבואו ויכיחו לי במו פיהן את דבריה. היא טורחת ומבקשת מצינונה לסלמן אל ממלאת מקומה ש"אל", כדי לברר מהי מוכרתה של המחליפה שלה. כדי לחשב ולהוכיח לי כמה

אני אוהבת גלביית, והארון שלי מלא בשמלות רקומות ובכינוצ'ים שקניתי באוטומלה. אני אוהבת מיננסיים. את מתארת לעצמך איך היו מגיבים העיתונים אילו הייתי לובשת את הבגדים שאני באמת אוהבת?

אנחנו נאחסן לעת עתה במחסן, עד שנמצא דירה. כל הזמן את מדברת על דירה. אינך רוצה לגור בבית? למה בית? מה רע בדירה? אני מחפשת שלכל ילד יהיה חדר משלו, שיהיה חדר-שינה להורים חדר-עבודה לבעלי וסלון לאורחים. לכן אנו רוצים דירה של חמישה חדרים, וזה בהחלט מספיק לנו. זה מה שהיה לנו קודם, וזה מה שאני מחפשת עכשיו.

● מדוע נתקעתם בלי דירה, מדוע לא התחלת לחפש דירה זמן רב לפני תום הקרנציה?

מכיוון שעניין המשך הקרנציה היה כל הזמן בספק ואף אחד לא מחפש דירה חצי שנה לפני הזמן. בהתחלה חשבנו שנגור במלון. אבל זה לא בא בחשבון, בגלל שמלון זה לא מיסגרת שמתאימה לילדים. ● וכעת, רגע לפני הסוף, את עסוקה באריזה. כל הבית עסוק באריזה. אני צריכה להחליט מה אני חייבת לקחת עכשיו: בגדים, ספרים, צעצועים של הילדים. זה לא שאת נוסעת לחו"ל לשבוע ואורות מיוזרה. זה להכין דברים לקיץ, והנה כבר חורף. ואחר כך שוב לחפש דירה, ושוב לעבור. זה כאביראש לא קטן. ● כיצד מגיבים ילדייך, נעמה ואריז, על העובדה שלא יגורו יותר בבית הזה, על כך שלא יהיו יותר ילדיה של הנשיא? אני לא רוצה לדבר על הילדים, על הסודות והמחשבות שלהם, הם יבואו יותר מאוחר, דברי איתם. ירצו - יגידו לך. הם מאוד כועסים כאשר אני מדברת בשמם ומסכירה אותם, ואני מכבדת את רצונם. ● ובכל זאת, איך תשפיע עליהם העובדה שלא יהיו יותר ילדיה של נשיא מדינת-ישראל?

מהעובדה הזאת הם מאושרים. הם גם סבלו מזה שהיו ילדיה של הנשיא. הם קטנים, היה להם מאוד קשה להתמודד עם כך. הם היו תמיד מאוד נבוכים כאשר אנשים היו ניגשים אלינו ברחוב ושואלים אותי את אופירה? גם לי היה קשה להתרגל. בהתחלה זה הבין אותי. לא ידעתי מה לעשות, להגיד, כן, זו אני,